

Convenant beroepspraktijkvorming voor de zorgsector in Zeeland

Partijen:

Zorginstellingen:

- ABT Zeeland
- Arcus Zorgcentra
- Curadomi
- De Wieken
- Emergis
- het GORS
- Katholieke Stichting voor Ouderenzorg in de Kanaalzone
- Kraamcentrum Homecare
- Oosterschelde Thuiszorg
- Protestantse Stichting Ouderenzorg Terneuzen
- RST Zorgverleners
- Siloah, stichting gehandicaptenzorg Gereformeerde Gemeenten
- Stichting Agogische Zorgcentra Zeeland
- Stichting Algemene Ouderenzorg Sas van Gent De Redoute
- Stichting Arduin
- Stichting Bejaardentehuis Maria-Oord
- Stichting Curamus
- Stichting De Kraayert
- Stichting De Okkernoot
- Stichting Oosterschelde Ziekenhuizen
- Stichting Ouderenzorg in West Zeeuws-Vlaanderen
- Stichting Ouderenzorg Kapelle
- Stichting Ouderenzorg Noord-Beveland
- Stichting Ouderenzorg Yerseke
- Stichting Philadelphia
- Stichting Poelwijck
- Stichting Protestantse Bejaardenzorg Eiland Tholen en Sint Philipsland
- Stichting Protestantse Ouderenzorg op Walcheren
- Stichting Provinciale Kraamzorg en Entadministratie Zeeland
- Stichting Revalidatiegeneeskunde Zeeland
- Stichting Ter Weel
- Stichting Thuiszorg Nederland
- Stichting Tragel
- Stichting voor Regionale Zorgverlening
- Stichting Werkt voor Ouderen
- Stichting Woonzorg Goes
- Stichting Woonzorg West Zeeuws-Vlaanderen
- Stichting WoonZorgCentrum Antonius
- Stichting Ziekenhuis Walcheren
- Stichting Zorg Lichamelijk Gehandicaptten
- Stichting Zorggroep Ganzestad
- Stichting ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen
- Stichting Zorgverlening van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland
- Stichting Zuidwester
- Villa de Wael
- Zorgstroom

Opleidingsinstituten:

Hogeschool Zeeland

- HBO-V, Vlissingen

Hoornbeeck College

- Afdeling Verpleging & Verzorging, Goes

ROC Westerschelde

- Afdeling Verpleging & Verzorging, Terneuzen

ROC Zeeland

- Afdeling Verpleging & Verzorging, Goes
- Afdeling Verpleging & Verzorging, Vlissingen

De partijen verbinden zich jegens elkaar tot het volgende:

1. De ondertekende partijen onderschrijven de visie zoals deze is verwoord in het convenant en verplichten zich te houden aan de in het convenant gemaakte afspraken.
2. Dit convenant wordt aangegaan voor onbepaalde tijd, ingaande op de datum waarop dit convenant door alle partijen is ondertekend.
3. Opzegging van dit convenant door een van de partijen is mogelijk onder schriftelijke opgaaf van redenen. Partijen verbinden zich lopende afspraken hierbij af te ronden.
4. Het convenant wordt twee jaar na inwerkingtreding geëvalueerd en zo nodig bijgesteld op basis van ervaringen met het convenant en/of cijfers uit nieuw Regiomarge-onderzoek. De evaluatie vindt plaats onder verantwoording van een in te stellen bestuurlijk overlegplatform zorgonderwijs.

Aldus overeengekomen,
Heinkenszand, 25 november 2003

ABT Zeeland,
mevrouw J.J. Kleinepier

Arcus zorgcentra,
de heer A.C.M. Schouw

Curadomi,
mevrouw A.H. Kleppe

De Wieken,
de heer A.G.M. Pinxteren

Emergis,
de heer J.M. Elenbaas

---

het GORS,
de heer J.B. Hulstein

Katholieke Stichting voor Ouderenzorg in de
Kanaalzone,
de heer A.J. Saman

Kraamcentrum Homecare,
de heer P.H. van der Weide

Oosterschelde Thuiszorg,
mevrouw I. Dekker

Protestantse Stichting Ouderenzorg
Terneuzen,
de heer L. van Driel

RST Zorgverleners,
de heer J.W.D. Nijkamp

Siloah, stichting gehandicaptenzorg
Gereformeerde Gemeenten,
de heer J. Hoekman

Stichting Agogische Zorgcentra Zeeland,
de heer G. Schaart

Stichting Algemene Ouderenzorg Sas van
Gent De Redoute,
de heer O.B.P. van Gysel

Stichting Arduin,
de heer P.M.M. van den Beemt

Stichting Bejaardentehuis Maria-Oord,
de heer A. van Tilborg

Stichting Curamus,
de heer A.J.A. Janse

Stichting De Kraayert,
de heer L. Rentmeester

Stichting De Okkernoot,
mevrouw A. Schoone

Stichting Oosterscheldeziekenhuizen,
de heer S. Schuitevoerder

Stichting Ouderenzorg in West Zeeuws-
Vlaanderen,
de heer P. Monsieurs

Stichting Ouderenzorg Kapelle,
de heer E. de Jong

Stichting Ouderenzorg Noord-Beveland,
de heer M.J.C. Oosdijk

Stichting Ouderenzorg Yerseke,
de heer W.A. Hurkens

Stichting Philadelphia,
de heer P.C. Kemp

Stichting Poelwijck,
de heer F. Ivens

Stichting Protestantse Bejaardenzorg Eiland
Tholen en Sint Philipsland,
de heer P.W. Kok

Stichting Protestantse Ouderenzorg op
Walcheren,
de heer M.J. den Haan

Stichting Provinciale Kraamzorg en
Entadministratie Zeeland,
de heer T.J. de Jong

Stichting Revalidatiegeneeskunde Zeeland,
de heer P.P.J. den Boer

Stichting Ter Weel,
de heer W.A. Hurkens

Stichting Thuiszorg Nederland,
mevrouw J. Splinter

Stichting Tragel,
de heer B.J.A. Gebruers

Stichting voor Regionale Zorgverlening,
de heer F. Bordui

Stichting Werkt voor Ouderen,
de heer J. de Graaf

Stichting Woonzorg Goes,
de heer W.A. Hurkens

Stichting Woonzorg West Zeeuws-
Vlaanderen,
de heer J.B. Sanders

Stichting WoonZorgCentrum Antonius,
de heer M.C. van den Kieboom

Stichting Ziekenhuis Walcheren,
de heer G.A.A.M. Bogaerts

Stichting Zorg Lichamelijk Gehandicapten,
de heer L. van der Hoest

Stichting Zorggroep Ganzestad,
de heer A.G. Lokerse

Stichting ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen,
de heer J.S. van der Heide

Stichting Zorgverlening van de
Gereformeerde Gemeenten in Zeeland,
mevrouw J.M. Blankenstijn

Stichting Zuidwester,
mevrouw B. Rabijns

Villa de Wael,
mevrouw A. van Daal-Timmermans

Zorgstroom,
de heer L.Q. Phernambucq

Hogeschool Zeeland,
de heer J. Zwemer

Hoornbeeck College,
de heer E.W. Timmerman

ROC Westerschelde,
mevrouw S.E. Vermeulen - Simonse

ROC Zeeland,
de heer A.M.F. Kuijken

Definities

BPV:	Beroepspraktijkvorming. Het onderricht in de praktijk van het beroep als bedoeld in artikel 7.2.8, lid 1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs.
BPV+ project:	Het geheel aan activiteiten dat zich door gezamenlijke inspanning van betrokken partijen specifiek richt op de oplossing van de in Zeeland geconstateerde knelpunten ten aanzien van de beroepspraktijkvorming in de sector verpleging en verzorging en de zorggerelateerde welzijnssector.
BOL:	BeroepsOpleidende Leerweg. Bij deze opleidingsvariant wordt meer dan de helft van de opleiding op school doorgebracht. Op de HBO-V wordt deze opleidingsvariant aangeduid met 'voltijd'.
BBL:	BeroepsBegeleidende Leerweg. Bij deze opleidingsvariant vindt meer dan de helft van de opleiding in de praktijk plaats. Op de HBO-V wordt deze opleidingsvariant aangeduid met 'duaal'.
OVDB:	Het landelijk orgaan beroepsonderwijs in de sectoren gezondheidszorg, dienstverlening, welzijn en sport. De OVDB houdt zich bezig met het verbeteren van de afstemming tussen het beroepsonderwijs en arbeidsmarkt en de bewaking van de kwaliteit van leerplaatsen binnen organisaties die als leerbedrijf fungeren.
OVDB-erkend leerbedrijf:	Organisaties die voldoen aan de bepalingen van de 'regeling voor de erkenning van leerbedrijven' van de OVDB.
Praktijkbegeleiding:	Het organiseren en bewaken van de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming binnen de instelling/locatie en het begeleiden van de werkbegeleider. Praktijkbegeleiding kan in verschillende benamingen voorkomen in de diverse instellingen. De functie van praktijkbegeleiding is een andere functie dan werkbegeleiding.
Werkbegeleiding:	De directe begeleiding van de leerling op de werkplek, meestal door een directe collega.

Inleiding

Er wordt door zowel instellingen als scholen in Zeeland op dit moment veel aandacht besteed aan opleiden. Het belang van de kwaliteit van het opleiden wordt door iedereen erkend en er is dan ook sprake van een goed samenwerkingsklimaat (Thomas, 2001).

Om in Zeeland in de toekomst te beschikken over voldoende kundig personeel is het belangrijk vooruit te kijken naar de toekomst, tijdig problemen te signaleren en maatregelen te nemen. Wanneer vooruitgekeken wordt naar de toekomst, moet geconstateerd worden dat er maatregelen ten aanzien van de beroepspraktijkvorming (BPV) in de sector verpleging en verzorging en in de zorggerelateerde welzijnssector gewenst zijn om in de toekomst goede zorg in Zeeland voor iedereen te kunnen blijven garanderen.

In dit convenant wordt allereerst de te verwachten problematiek uiteengezet, waarna algemene uitgangspunten, visie en afspraken zijn geformuleerd. De afspraken in het convenant zijn niet vrijblijvend. Alle partijen die het convenant ondertekenen, erkennen hun verantwoording ten aanzien van het opleiden. Door het naleven van de afspraken over de BPV zoals deze beschreven zijn in dit convenant, wordt de kwaliteit en de kwantiteit van de Zeeuwse BPV verbeterd, hetgeen een belangrijke bijdrage levert in het voorkomen van toekomstige personeelsproblemen.

1. Zorgen om de toekomst

Probleemschets

Vergrijzing en ontgroening

Mensen in Nederland worden ouder en steeds meer mensen worden oud. Mannen worden tegenwoordig gemiddeld 75 en vrouwen ongeveer 80 jaar. Zeeland is op dit moment de meest vergrijsde provincie van Nederland (Provincie Zeeland, 2001). Nederlanders worden ouder, maar de extra jaren die men in verhouding tot vroeger leeft, worden vaak niet in goede gezondheid doorgebracht. De vraag naar zorg zal in de toekomst hierdoor steeds meer stijgen. Vanwege de sterkere mate van vergrijzing zal dit in Zeeland nog duidelijker merkbaar zijn dan in de rest van Nederland.

In tegenstelling tot de rest van Nederland zal daarnaast het aantal jongeren in Zeeland in de toekomst afnemen. Dit proces wordt ook wel ontgroening genoemd. De verhouding tussen het aantal ouderen en jongeren is in Zeeland dus minder evenwichtig dan in de rest van Nederland (Provincie Zeeland, 2001). Een afnemend aantal jongeren betekent een kleinere groep potentiële werknemers voor de Zeeuwse zorgsector. Om in de toekomst toch aan de vraag naar zorg te kunnen voldoen, zouden verhoudingsgewijs dus méér jongeren moeten kiezen voor een baan in de gezondheidszorg.

Situatie op de arbeidsmarkt

Uit de arbeidsmarktverkenning die begin 2003 in opdracht van TSO Zorgsector Zeeland is uitgevoerd blijkt dat er, met uitzondering van niveau 4, bij voortzetting van het huidige beleid in de komende twee jaar geen echte tekorten op de arbeidsmarkt verwacht worden. Vanaf 2006 verandert dit beeld, mede als gevolg van de vergrijzing van het personeelsbestand (meer uitstroom) en de ontgroening (minder instroom). Zonder extra arbeidsmarktinitiatieven zal in 2007 circa 5,5% van de arbeidsplaatsen van verpleegkundig, agogisch en verzorgend personeel niet opgevuld kunnen worden. Het gaat dan bij de verpleegkundige en verzorgende functies om een tekort op alle niveaus, met uitzondering van niveau 5 en bij de agogische functies om tekorten op niveau 3. Er is daarom voldoende aanleiding en urgentie om met het oog op de toekomst te investeren in het opleiden.

Om tekorten in de toekomst te voorkomen zal er dus iets moeten gebeuren. Een belangrijk actiepunt hierbij is het verbeteren van de instroom en het rendement van opleidingen (TSO, 2003).

Beroepspraktijkvorming

De beroepspraktijkvorming (BPV) maakt een wezenlijk onderdeel uit van de zorgopleidingen. Een leerling die de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) volgt, brengt momenteel ongeveer 70% van zijn/haar opleiding door binnen de zorginstelling, voor een leerling die de beroepsopleidende leerweg (BOL) volgt is dit minimaal 30%.

Een goede organisatie van de BPV, dat wil zeggen voldoende aanbod van BPV-plaatsen en voldoende kwaliteit van de leerplaatsen, is een belangrijke voorwaarde om instroom- en rendementsverbetering van zorgopleidingen te bewerkstelligen. Uit onderzoek van Thomas (2001) blijkt echter dat een viertal knelpunten een goede uitvoering van de Zeeuwse BPV in de weg staat:

1. Het opleiden van (toekomstig) personeel staat onvoldoende op de agenda van individuele organisaties en wordt onvoldoende gezien als regionale en gemeenschappelijke doelstelling waarvoor instellingen en scholen gezamenlijk activiteiten willen ondernemen.
2. De beschikbare BPV-capaciteit schiet voor bepaalde niveaus en leerwegen te kort en wordt bovendien onderbenut.
3. De kwaliteit van de begeleiding bij de BPV is niet optimaal als gevolg van een tekort aan begeleidingscapaciteit en een toenemende druk op begeleiders.

4. Er is geen effectieve en efficiënte overleg- en uitvoeringsstructuur in Zeeland ten aanzien van de BPV.

Het project BPV+ Zeeland

Om de geconstateerde knelpunten in de Zeeuwse beroepspraktijkvorming aan te pakken is op 1 oktober 2001 het BPV+ project van start gegaan. De plus staat voor de verbeteringen die het project in Zeeland tot stand moet brengen. Aan ieder van de 4 geconstateerde verbeterpunten is een deelproject gekoppeld. In projectgroepen met vertegenwoordigers vanuit verschillende instellingen en scholen en afkomstig uit alle Zeeuwse regio's wordt gewerkt aan de verbetering van de vier knelpunten. De doelen voor de vier deelprojecten zijn als volgt geformuleerd:

1. Een Zeeuwse en sectorbrede visie en beleidsontwikkeling ten behoeve van een gezamenlijke verantwoording voor het aanpakken van het BPV-vraagstuk.
2. Optimale benutting en uitbreiding van de BPV-capaciteit.
3. Hoge kwaliteit van de BPV door goede begeleiding.
4. Een effectieve en efficiënte overlegstructuur.

De vier projecten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Betere benutting en uitbreiding van de capaciteit en verbetering van de kwaliteit kan alleen als er in Zeeland een gezamenlijk verantwoordingsgevoel bestaat voor personele problemen. Concrete afspraken over de verbetering van kwantiteit en kwaliteit moeten gemaakt worden in een overlegstructuur waaraan alle Zeeuwse instellingen en scholen bereid zijn zich te conformeren.

In projectgroepen wordt gewerkt aan de uitwerking van oplossingen van de verschillende knelpunten. Eind 2003 moeten alle doelen gerealiseerd zijn.

2. Beroepspraktijkvorming voor de zorgsector

Algemene uitgangspunten

1. Wanneer vooruitgeblikt wordt naar de toekomst, wordt geconstateerd dat er bij een ongewijzigd beleid in Zeeland niet voldoende personeel zal zijn om aan de vraag naar zorg te voldoen. Meer instroom en een hoger rendement van opleidingen moeten een belangrijke bijdrage leveren om dit tekort te voorkomen. Voldoende en goede beroepspraktijkvorming is hierbij van wezenlijk belang.
2. Zorgen voor voldoende en goede beroepspraktijkvorming is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle Zeeuwse zorginstellingen en opleidingsinstituten. Indien er niet gezamenlijk meer mensen worden opgeleid, zullen alle instellingen in de toekomst te maken krijgen met personeelstekorten. Het erkennen van en in het opleidingsbeleid actief uiting geven aan deze gezamenlijke verantwoordelijkheid door de afzonderlijke instellingen, dient uiteindelijk naast het gezamenlijk belang dus ook altijd het toekomstig individueel belang van de eigen instelling. Het gezamenlijk en individueel belang zijn daarmee onlosmakelijk met elkaar verbonden.
3. Wanneer alle Zeeuwse zorginstellingen en zorgopleidingen hun verantwoordelijkheid erkennen en gezamenlijk willen zorgdragen voor meer en betere capaciteit van de beroepspraktijkvorming, moeten zij het eens zijn over de wijze waarop zij dit willen vormgeven. Er moeten dus een gezamenlijke uitgangsvisie en gezamenlijke afspraken zijn. Deze visie en afspraken zijn geformuleerd in dit convenant.
4. De visie en afspraken van het convenant zijn regionale randvoorwaarden voor de beroepspraktijkvorming. Er blijft ruimte voor subregionale inkleuring hiervan.

Visie op beroepspraktijkvorming

1. Het opleiden van leerlingen heeft veel positieve kanten. Wanneer leerlingen goed begeleid worden levert dat goede beroepskrachten voor de toekomst op. Verder kunnen leerlingen kritische vragen stellen met betrekking tot werkwijzen en processen en brengen zij vernieuwingen mee vanuit school of andere instellingen. Omgekeerd brengen leerlingen ook vernieuwingen uit de praktijk naar school. Tevens leveren leerlingen een bijdrage aan de productie.
2. Gezamenlijk moeten er zoveel mogelijk mensen opgeleid worden. Iedereen die interesse heeft voor een baan in de sector en geschikt is, moet ingepast worden.
3. Middels kwalitatief goede BPV-plaatsen moet gezorgd worden voor een zo hoog mogelijk rendement van de opleidingen.
4. Om een optimale benutting van capaciteit te bereiken, is het belangrijk om goede onderlinge afspraken te maken over de duur en uitwisselbaarheid van stages.
5. Bevorderd moet worden dat leerlingen binnen de sector blijven werken.

3. Afspraken om de kwaliteit en kwantiteit van de BPV te verbeteren

1. Het aantal BPV-plaatsen dat een instelling beschikbaar stelt voor BOL-leerlingen, wordt bepaald door de vraag naar stageplaatsen. Jaarlijks wordt middels een verdeelsleutel het aantal benodigde stageplaatsen per individuele instelling berekend.
  - Uitgangspunt voor de verdeelsleutel is het aantal FTE verpleging en verzorging, respectievelijk zorggerelateerde welzijnsberoepen, dat een instelling in dienst heeft.
  - De verdeelsleutel houdt rekening met de niveaus en maakt een onderverdeling in de subregio's Zeeuws-Vlaanderen en Noord-Zeeland.
  - De verdeelsleutel houdt rekening met het aantal BBL-ers dat een instelling opleidt.
  - De verdeelsleutel is een hulpmiddel om inzichtelijk te maken hoeveel BPV-plaatsen iedere instelling in theorie zou moeten bieden.
  - Iedere instelling streeft ernaar zoveel BPV-plaatsen te bieden als uit deze berekening voortvloeit.
3. Instellingen en opleidingsinstituten gaan meerjaarlijks een prestatiecontract aan over de beroepspraktijkvorming. Dit contract bevat tenminste afspraken over:
  - het aantal BPV-plaatsen;
  - het soort BPV-plaatsen (BOL/BBL, leerjaar, kwalificatieniveau);
  - de inhoud van de beroepspraktijkvorming;
  - de duur van de beroepspraktijkvorming;
  - de uitwisselbaarheid van BPV-plaatsen;
  - de verbeteringsdoelen van de beroepspraktijkvorming van de instelling;
  - de financiering van de beroepspraktijkvorming;
4. Iedere instelling stelt gemiddeld minimaal anderhalf uur per week praktijkbegeleiding per leerling/stagiair(e) beschikbaar*.
5. Iedere instelling biedt BPV-plaatsen voor alle zorgfuncties waarmee gewerkt wordt binnen de instelling.
6. Iedere instelling zorgt ervoor dat zij voldoet aan de kwaliteitseisen om een OVDB-erkend leerbedrijf te zijn en te blijven.
7. Ieder opleidingsinstituut stelt per BPV periode van een BOL deelnemer / dagonderwijs student gemiddeld een half uur per week per deelnemer / student beschikbaar t.b.v. de voorbereiding op, coaching tijdens en afronding van de BPV periode en / of het contact tussen instelling en opleidingsinstituut over het verloop van de BPV van de individuele deelnemer / student.
7. Om alle ontwikkelingen inzake BPV goed Zeelandbreed aan te kunnen sturen worden de regionale overlegstructuren rond BPV heringericht (bijlage 1).
  - In het kader van deze vernieuwing wordt een bestuurlijk overlegplatform opgericht dat ontwikkelingen volgt en advies uitbrengt.
  - Het bestuurlijk overlegplatform draagt zorg voor voldoende overleg met de instellingen en scholen.

---

* Om hierin te voorzien kunnen instellingen mede gebruik maken van de STIP-regeling.

8. De opleidingsinstituten stemmen de stageperiodes op elkaar af, zodanig dat er geen overlap is tussen stageperiodes van verschillende scholen of leerjaren.
9. Wanneer een gemotiveerde leerling niet geschikt is voor de aanvankelijk gekozen opleiding, onderzoekt de betreffende school in overleg met de leerling de mogelijkheden om de leerling in te passen in een ander niveau, een andere opleidingsvariant of een andere instelling.

Gebruikte literatuur:

- Gool, A.E. van (2002). *Verslag werkconferentie BPV 11 december 2001. Doemscenario of stroomversnelling?* Goes: TSO/OVDB. Te downloaden via <http://www.zz.nl>
- TSO Zorgsector Zeeland. (2003). *Arbeidsmarkt Zorgsector Zeeland. Een arbeidsmarktverkenning m.b.t. verpleegkundig, opvoedkundig en verzorgend personeel in Zeeland.* Goes: TSO Zorgsector Zeeland.
- OVDB. (2002). *Regeling voor de erkenning van leerbedrijven die beroepspraktijkvorming verzorgen in de sectoren gezondheidszorg, dienstverlening, welzijn en sport.* Te downloaden via <http://www.ovdb.nl>
- Provincie Zeeland. (2001). *Regiovisie 2001-2004. Zorg voor ouderen.* Middelburg: Provincie Zeeland.
- Thomas, E. (2001) *Rapportage voorloophase stimuleringsregeling BPV+ in Zeeland.* Nijmegen: Its.
- Sectorfondsen Zorg en Welzijn. (2002). *Stimuleringsregeling Integraal Personeelsbeleid.* Te downloaden via <http://www.fondsenzw.nl>
- Wet educatie beroepsonderwijs (1995). Te downloaden via <http://www.overheid.nl>